

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра фінансів та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА
«15» *Віннікова* 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАУКОВО-ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА

для аспірантів

спеціальності 051 Економіка
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Економіка»

Київ – 2021

Розробник:

Лойко Валерія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та економіки Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Факультету інформаційних технологій і у правління

Протокол від «15» вересня 2021 року № __

Секретар Олена АКІЛІНА

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів та економіки

Протокол від 30.08.2021 р. № 10

Завідувач кафедри (Ольга СОСНОВСЬКА)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої-наукової програми «Економіка»

30.08. 2021 р.

Керівник освітньо-наукової програми (Валерія ЛОЙКО)

Робочу програму перевірено

31 . 08 . 2021 р.

Завідувач аспірантури, докторантури (Ілона ТРИГУБ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис науково-викладацької практики

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид	практика	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2 кредити / 60 годин	
Курс	3	3
Семестр	5	5
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Самостійна робота	60	60
Форма семестрового контролю	захист звіту	захист звіту

2. Бази науково-викладацької практики

Організатором практики аспіранта є випускова кафедра зі спеціальності.

Базою для проходження практики є кафедра, на якій працює науковий керівник аспіранта або випускова кафедра.

3. Мета та завдання практики

Мета науково-викладацької практики є поглиблення та закріплення знань здобувачів освіти та набуття практичних навичок з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання дисциплін формування загальних та фахових компетентностей для галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» та економічних дисциплін для інших спеціальностей.

Завдання науково-викладацької практики:

- вивчення і участь в розробці організаційно - методичних документів роботи науково-педагогічних працівників;
- аналіз літератури і документальних джерел з метою збору і обробки інформації (для методичних розробок текстів лекцій та практичних або семінарських занять);
- формування інформації для проведення лекційного та (або) практичного заняття для здобувачів освіти першого (бакалаврського) або другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі результатів власних наукових досліджень;
- розвиток у здобувачів освіти практичних навиків викладання фахових дисциплін і подальше їх закріплення.

4. Результати проходження науково-викладацької практики

Після проходження практики здобувачі освіти повинні:

знати:

- загальну систему організації навчального процесу у закладах вищої освіти;
- особливості організації науково-педагогічної діяльності;
- способи та методи систематизації та послідовного викладу інформації в межах обраної дисципліни за окремими темами (згідно з робочою програмою) у вигляді конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення семінарських чи практичних занять;
- особливості формування компетентностей майбутніх фахівців;
- відповідну дисципліну циклу формування загальних або фахових компетентностей спеціальності;

уміти:

- аналізувати наукові та навчальні джерела інформації з метою подальшої методичної розробки лекцій та практичних (семінарських) занять за обраною навчальною дисципліною;
- використовувати інформаційні та освітні технології для формування загальних та професійних компетенцій у студентів;
- передавати інформацію студентській аудиторії через проведення лекційних та семінарських (практичних) занять згідно графіку навчального процесу.

Програмні компетентності

ЗК-1	Дослідницька здатність: формування філософії, методології, логіки, принципів об'єктивності наукового пошуку; гіпотези, мети, завдання та очікуваних результатів дослідження в рамках загального наукового процесу; цільові групи, орієнтовані на виконання науково-дослідної роботи, здійснювати управління та ефективно використання їх потенціалу.
ЗК-2	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу: розуміння поставленої задачі; здатність проникати в суть явища, проблеми, завдання, виявляти характерні ознаки, суттєві риси та взаємозв'язки, проводити аналогії, узагальнювати; володіння системним, цілісним підходом до аналізу й оцінки ситуації та вирішення проблеми.
ЗК-3	Здатність до формування системного наукового світогляду: сучасні уявлення про засоби професійного економічного мислення, яке поєднує сукупність важливих якостей аналітичності, системності, креативності та інноваційності.
ЗК-4	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел: представляти результати роботи й обґрунтовувати запропоновані рішення на сучасному науково-технічному й професійному рівні; вміння ставити мету та поетапно виконувати завдання, що визначаються цілями системного аналізу в економіці.
ЗК-5	Здатність до усної та письмової професійної комунікації іноземною мовою: надавати складну комплексну інформацію у стислій формі усно та/або письмово із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та відповідною діловою мовою у тому числі іноземною.
ЗК-6	Здатність до застосування інформаційних і комунікаційних технологій: спроможність до використання відповідного програмного забезпечення та відповідних пакетів стандартних програм при веденні економічних розрахунків.

ЗК-7	Етичні зобов'язання: здатність оцінювати етичну відповідальність за отримані результати наукової діяльності та їх використання; розуміння відповідальності за академічний та творчий плагіат та фальсифікацію наукових теоретичних чи практичних результатів
ФК-11	Викладацькі та комунікативні здатності. Здатність презентувати та обговорювати науково-аналітичні та проектно-творчі результати, в тому числі іноземною мовою в усній та письмовій формах.

Нормативний зміст підготовки здобувачів ступеня доктора філософії, сформульований у термінах результатів навчання

ПРН-1	Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.
ПРН-6	Демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
ПРН-7	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
ПРН-8	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
ПРН-9	Володіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземними мовами.
ПРН-10	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах.
ПРН-11	Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади), застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
ПРН-12	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
ПРН-14	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
ПРН-16	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
ПРН-17	Показувати навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість.
ПРН-18	Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для отримання та інтерпретації результатів власного наукового дослідження.
ПРН-20	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
ПРН-21	Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти, розробляти навчально-методичні матеріали.
ПРН-22	Демонструвати готовність і здатність до набуття нових знань і освітніх компетенцій упродовж навчання в аспірантурі, а також до

	самовдосконалення й самоактуалізації в напрямку «саморозвиток і самоосвіта впродовж усього життя».
ПРН-23	Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

5. Структура науково-викладацької практики

№	Етапи проходження практики та види діяльності аспірантів	Розподіл годин між видами робіт
Етап I. Організаційний		
1	Консультативне засідання кафедри фінансів та економіки з науково-викладацької практики аспірантів з метою ознайомлення з програмою практики, завданнями, рекомендаціями та формами звітності.	2
2	Обговорення та затвердження програми практики з науковим керівником.	5
Етап II. Адаптаційний		
3	Відвідування занять керівника практики та інших викладачів кафедри.	5
4	Вивчення нормативних джерел Стратегії (програми) розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка на 2018 – 2022 роки (https://tinyurl.com/kubg-strat , Положенні про організацію освітнього процесу https://tinyurl.com/kubgorganizovpro , які розміщені на офіційному сайті університету	10
Етап III. Науково-викладацький		
5	Планування власної викладацької діяльності.	2
6	Розробка методичного забезпечення заняття з урахуванням результатів власних наукових досліджень.	10
7	Розробка методичного забезпечення обраної навчальної дисципліни.	20
Етап IV. Підсумковий		
8	Презентація результатів проходження науково-викладацької практики на кафедрі.	2
9	Підготовка звіту з науково-викладацької практики.	4
	Разом	60

6. Зміст практики

6.1 Особливості організації та проведення практики

Науково-викладацька практика здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти орієнтована на набуття аспірантом практичних навичок викладацької роботи на основі власних наукових досліджень відповідно до сучасних вимог організації та змісту роботи науково-педагогічних працівників.

6.2 Завдання аспірантів під час проведення практики

1. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
2. Ознайомлення з інформаційними, довідковими та нормативними джерелами зі здійснення науково-педагогічної діяльності.
3. Розробка плану та змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
4. Підготовка та проведення занять зі студентами за затвердженим планом проходження науково-педагогічної практики.
5. Індивідуальна робота зі студентами, керівництво науковими студентськими дослідженнями.
6. Участь у навчально-методичній роботі кафедри (допомога у підготовці до видання навчального посібника, навчально-методичних матеріалів з навчальних дисциплін тощо).
7. Підготовка і написання розділу навчального посібника з навчальної дисципліни одноосібно або спільно з науковим керівником дисертаційного дослідження; підготовка до розміщення у модульному середовищі навчально-методичних матеріалів з навчальної дисципліни.
8. Підготовка та захист Звіту з навчально-викладацької практики на засідання кафедри фінансів та економіки.

6.3. Обов'язки аспірантів під час проходження практики

1. Під час установчих зборів (до початку практики) ознайомитись з Наказом про проведення практики.
2. Своєчасно прибути на установчі та звітні збори.
3. Одержати від керівника Програму практики, консультацію щодо форм звітності та оформлення необхідних документів.
4. Ознайомитись із правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку праці та пунктуально дотримуватися їх.
5. У повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики.
6. Своєчасно оформити звітну документацію.
7. Захистити звіт про проходження практики.

6.4. Обов'язки керівників практики

1. Ознайомити аспірантів із Програмою практики, її метою, завданнями, критеріями оцінювання результатів, вимогами до звіту з практики.
2. Здійснювати контроль за своєчасним прибуттям аспірантів для проходження практики, за виконанням ними Програми практики.
3. Надавати аспірантам методичну допомогу під час виконання завдань практики.
4. Здійснювати контроль умов праці і побуту аспірантів на базі практики, проведення з ними необхідного інструктажу з охорони праці та техніки безпеки.

5. Брати участь в установчих та звітних зборах.
6. Оцінити результати проходження аспірантами практики.

7. Контроль навчальних досягнень аспіранта

Основними звітними показниками є презентація результатів експериментальної роботи, а також письмовий звіт з переліком видів діяльності та аналізом результатів виконаної роботи.

7.1 Система оцінювання досягнень аспірантів Денна та заочна форма

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за
Розробка індивідуального плану, плану відвідування занять керівника практики і проведення занять аспірантом.	10
Методична розробка планів та повних текстів лекцій і практичних (семінарських) занять.	20
Проведення аспірантом лекційного або практичного (семінарського) заняття в аудиторії (або у форматі відеоконференції) зі студентами у присутності керівника практики.	30
Оприлюднення результатів практики: підготовка розділу у навчальному посібнику або розробка методичних матеріалів для обраної для проходження навчально-педагогічної практики навчальної дисципліни для розташування цих матеріалів у модульному середовищі.	30
Оформлення звіту та інших документів щодо практики. Захист звіту з практики.	10
Разом	100
Форма контролю	Залік

7.2 Форми проведення контролю

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку шляхом виведення спільної оцінки за виконані завдання.

Звіт підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником), завідувачем кафедри та подається у термін, встановлений у наказі (Додаток А).

7.3 Система контролю та критерії оцінювання

Підсумки практики підбиваються на останньому засіданні кафедри фінансів та економіки, яке передує даті закінчення дослідницької практики.

Критерії оцінки:

- Коректність методичних розробок для проведення заняття.
- Ступінь використання при підготовці методичних розробок до проведення заняття результатів власних наукових досліджень.
- Якість проведення аспірантом лекційного або практичного (семінарського) заняття в аудиторії (або у форматі відеоконференції) зі студентами у присутності керівника практики..
- Ґрунтовність та об'єктивність оцінювання знань студентів під час проведеного заняття.
- Готовність методичних матеріалів з навчальної дисципліни у форматі матеріалів для модульного середовища університету.
- Готовність наукових матеріалів до друку у форматі розділу у навчальному посібнику.
- Якість виконання завдань практики та підготовки Звіту з науково-викладацької практики аспірантів.

Оцінка процесу проходження практики аспірантів, що надається керівником є рекомендаційною. Підсумкову оцінку практики надає кафедра фінансів та економіки на основі виступу аспіранта та представлених звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

7.4 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	1– 59	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження
F	балів	

Додаток А

Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра фінансів та економіки

**ЗВІТ
про проходження науково-викладацької практики**

_____

(ППП аспіранта)

_____

(ППП керівника, науковий ступінь, вчене звання)

За період практики було здійснено:

№	Зміст тем/видів діяльності за етапами практики	Звітність (стаття, участь у конференції тощо)	Кількість балів за виконання
	Загальна кількість балів:		

Підсумкова оцінка: _____

“ ____ ” _____ 20__ р.

Аспірант _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

Звіт затверджено на засіданні кафедри фінансів та економіки

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис)